

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

'28^Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940,,

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΧΟΛΕΒΑ

Τακτικοῦ καθηγητοῦ καὶ Συγκλητικοῦ τῆς Α.Β.Σ.Π.

Οἱ πανηγυρισμοὶ τῶν μεγάλων ἔθνικῶν ἐπετείων καὶ σημαντικῶν ἱστορικῶν σταθμῶν τῆς πορείας τοῦ ἔθνους, τότε μόνον ἔχουν ἀξίαν καὶ ἀποβαίνουν πρᾶγματι ἐπωφελεῖς, ἐὰν ἀποβλέπωμεν εἰς τὴν βαθυτέραν σημασίαν καὶ τὴν οὐσίαν τῶν γεγονότων καὶ ἀντλῶμεν διδάγματα ἐξ αὐτῶν.

Ἡ ἐορταζομένη σήμερον ἐπέτειος ἀφήνει εὐρύτατα περιθώρια διὰ τὴν εἰς τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμβάθυνσιν καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ἀντλησιν πολυτίμων διδαγμάτων.

Διότι τὸ 1940-41 εἶναι ἐκ τῶν περιόδων αἱ ὁποῖαι ἀπέθεσαν ἔντονον καὶ ἀνεξίτηλον τὴν σφραγίδα των ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους καὶ αἱ ὁποῖαι τὸ χαρακτηρίζουν καὶ θὰ τὸ χαρακτηρίζουν ἔσαεῖ.

Εἶναι δὲ ὀρόσημον ἡ 28^η Ὀκτωβρίου 1940 ὄχι μόνον διὰ τὸ γένος μας, ἀλλὰ καὶ δι' ὀλόκληρον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

Ἄς ἐνθυμηθῶμεν ποία ἦτο ἡ εἰκὼν τοῦ κόσμου καὶ εἰδικώτερον τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία διὰ δευτέραν φοράν καθίστατο πεδῖον παγκοσμίου συγκρούσεως ἐντὸς ὀλίγων σχετικῶς ἐτῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Εἶχον καμφοθῆ καὶ ὑποταχθῆ εἰς τὸν κατακτητὴν αἱ μεγαλύτεραι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης. Εἶχον καταληφθῆ καὶ ἐστέναζον ὑπὸ τὸν ναζιστικὸν ζυγόν, ἡ Αὐστρία, ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Πολωνία, ἡ Νορβηγία, τὸ Βέλγιον καὶ αὐτὴ ἡ Γαλλία.

Μόνη ἐπάλαιεν ἡ Μεγάλη Βρετανία.

Καὶ ὅσαι χῶραι δὲν εἶχον εἰσέτι ὑποκύψει εἰς τὸν Χίτλερ, ἢ μοιρολατρικῶς ἀνέμενον νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά των ἢ διηγωνίζοντο εἰς ἐπίδειξιν φιλικῶν αἰσθημάτων πρὸς τὸν Ἄξονα.

Συμμαχίαι καὶ ὑπογραφέντα σύμφωνα ἐλησμονοῦντο καὶ κατεπατοῦντο πρὸ τοῦ φόβου τῆς κολοσσιαίας πολεμικῆς μηχανῆς τοῦ Χίτλερ.

Σημ. : Πανηγυρικὸς λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς 28^{ης} Ὀκτωβρίου 1940 κατὰ τὸν ἐορτασμὸν ταύτης ὑπὸ τῆς Α.Β.Σ.Π. εἰς Πειραικὸν Σύνδεσμον τὴν 27.10.1972.

Ἐκ τῶν μεγαλυτέρων —πλὴν τῆς Μ.Βρετανίας— δυνάμεων τοῦ κόσμου, ἡ μὲν μετέπειτα ἡγήτις τοῦ ἐλευθέρου κόσμου, ἡ μεγάλη Ἀμερικανικὴ Δημοκρατία, χάρις εἰς τὴν συμμετοχὴν τῆς ὁποίας ἐκερδήθη ὁ πόλεμος, δὲν εἶχεν ἀκόμη εἰσελθεῖ εἰς αὐτόν, ἡ δὲ Σοβιετικὴ Ἐνωσις, λησμονοῦσα τὰς —καθ' ἡμᾶς βεβαίως ἀνυπάρκτους— ἰδεολογικὰς διαφορὰς μὲ τὸν ὀλοκληρωτικὸν Ἀξονα, ἦτο τότε πιστὴ σύμμαχος αὐτοῦ, τόσον μάλιστα στενωῶς συνδεδεμένη καὶ ὁμοφρονοῦσα, ὥστε νὰ δεχθῆ νὰ λάβῃ μερίδιον ἐκ τῶν ἐδαφῶν τῆς διαμελισθείσης ἀτυχοῦς Πολωνίας.

Ὁ Ἀξων Γερμανίας - Ἰταλίας - Ἰαπωνίας ἐνεφανίζετο πανίσχυρος καὶ ἀήττητος. Πολλοὶ προέβλεπον σύντομον τὴν τελικὴν του νίκην καὶ τὴν ἀνά τὴν ὑψηλὸν ἐπικράτησίν του. Ἦτο δὲ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας τὸ ὅτι, οἰαδήποτε ἐνέργεια προερχομένη ἐξ ἐνὸς τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀξονος, θὰ ἐκαλύπτετο ὑφ' ὄλων τῶν δυνάμεων αὐτοῦ.

Ἐν μέσῳ ἐκείνου τοῦ ἀδιαπεράστου σκότους καὶ τῆς ἐπικρατοῦσης ἀτμοσφαιρας ζόφου καὶ τρόμου, ὡς ἀστραπὴ διέσχισε τὸν οὐρανὸν τὸ ΟΧΙ τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος κατὰ τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας καὶ κατ' οὐσίαν καθ' ὀλοκλήρου τοῦ Ἀξονος.

Ἐκπληξίς καὶ κατάπληξις προεκλήθη διεθνῶς.

Ἄλλοι τὸ ἐχαρακτήρισαν ὡς παραφροσύνην, ἄλλοι ὡς ἐνέργειαν ἀσφαλῶς καταδικασμένην καὶ ἄλλοι ὡς προσωρινὴν καὶ ἄνευ διαρκείας ἀναλαμπήν.

Καὶ μόνον ὅσοι ἐγνώριζον καλῶς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, μόνον ὅσοι ἐγνώριζον ὅτι ἡ Πατρίς μας ἔχει ταχθῆ «διὰ νὰ φυλάσῃ Θερμοπύλας», ἐσκέφθησαν ὅτι τὸ ΟΧΙ ἐκεῖνο δὲν ἦτο τι περισσώτερον ἢ ὀλιγώτερον εἰ μὴ, μία ἀκόμη ἐκδήλωσις καὶ διατράνωσις τῆς Ἑλληνικῆς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας συνεχείας.

Δὲν ἔχει σημασίαν ποῖος εἶπεν (ποῖος ἐξεστόμισε) τὸ ΟΧΙ, ὁ Μεταξᾶς ἢ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς - ἢ ὀρθότερον ὁ πρῶτος ἐν ὀνόματι, διὰ λογαριασμὸν καὶ κατ' ἄτυπον ἐντολὴν τοῦ δευτέρου, ἢ ὁ δεύτερος διὰ στόματος τοῦ πρώτου. Σημασίαν ἔχει ὅτι ἡ νεωτέρα Ἑλλάς δὲν ἐπρόδωσεν ἑαυτήν, δὲν ἀπέστη τοῦ ἑαυτοῦ της. Οἱ ἑλληνικοὶ αἰῶνες συνετημήθησαν καὶ συνεσσωρεύθησαν εἰς μίαν στιγμὴν. Ὁ ἑλληνικὸς μῦθος ἐδημιούργει μίαν συνεπῆ συνέχειαν, ἡ ὁποία ἐπεβεβαίωσεν τὴν ἀδιατάρακτον καὶ ἀδιάλειπτον ἐξακολούθησιν τῆς ἐνιαίας, τῆς ἀδιαίρετου καὶ ἀδιασπᾶστου, ἑλληνικῆς πορείας.

Τί πράγματι καὶ κυρίως πανηγυρίζομεν μὲ τὸν σημερινὸν ἑορτασμὸν; Τὸ ΟΧΙ τῶν Ἑλλήνων, τὴν ἑλληνικὴν συνέχειαν, τὴν διάρκειαν τοῦ ἑλληνικοῦ μύθου, τὸν ἠρωϊσμὸν καὶ τὰς νίκας τῶν νέων τοῦ '40. Ὅλα αὐτά, ναι!

Ἄλλ' ἢ 28ῆ Ὀκτωβρίου εἶναι ὑπεράνω καὶ αὐτῶν τῶν μεγάλων ἐθνικῶν ἐπετειῶν.

Ἔχει πλέον καταστῆ σὺ μ β ο λ ο ν .

Σύμβολον, ὄχι τόσον διὰ τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν ἐνὸς ἰταμοῦ ἐχθροῦ. Οὔτε τόσον διὰ τὸ κλέος, τὰς δάφνας καὶ τὴν δόξαν.

Ἄλλά, περισσότερον ὡς Ἰδέα!

Ὡς Ἰδέα ἣτις ἐσελάγησεν εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἣτις κατηύγασε τὸν κόσμον καὶ ἡ ὁποία ἀναλύεται εἰς πληθὺν ἐπὶ μέρους ὠραίων ἰδεωδῶν, ὡς, ἡ Ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ Ἀξιοπρέπεια, ἡ Φιλοπατρία, ἡ αὐταπάρνησις, ἡ πίστις εἰς τὰς ἠθικὰς δυνάμεις, ἡ ψυχικὴ πανοπλία, ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τοῦ Δικαίου καὶ ἡ προάσπισις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδεώδη ἀκατάλυτα, ἀκραιφνῶς ἐλληνικά, καὶ εὐδοκιμοῦντα εἰς τὸν θαυμαστὸν βράχον ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξεπήγασεν ὅ,τι ὠραιότερον, ὑψηλότερον καὶ μεγαλύτερον ἔχει νὰ ἐπιδείξη ἡ Οἰκουμένη ἀπὸ κτήσεώς της.

Ἰδεώδη τὰ ὁποῖα κατευθύνουν τὰ βήματά μας καὶ οἰστρηλατοῦν τοὺς Ἕλληνας ὅλων τῶν ἐποχῶν, πρέπει δὲ ν' ἀποτελοῦν φάρους-ὀδηγοὺς διὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Πανάρχαιος, ἀένσος ὁ ἐ λ λ η ν ι κ ὸ ς μ ῦ θ ο ς .

Αἱ ρίζαι τοῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὄντος λογικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ ἐλληνικὸς μῦθος πλάθει τὸν ἀνθρωπον ὡς πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ὄντοτητα. Μετατρέπει τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν πρόσωπον, εἰς προσωπικότητα. Ἐξατομικεῖ τὸ ὄν τῆς ἀγέλης εἰς ἄτομον σκεπτόμενον, δρῶν, δημιουργοῦν, ἔχον δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις.

Συνδέει τὸν ἀνθρωπον μὲ τὴν ἀρετὴν καὶ προσδίδει συγκεκριμένον περιεχόμενον εἰς τὴν ἔννοιαν ταύτην.

Διαχωρίζει σαφῶς τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς τῶν ἀρετῶν τῆς γυναικός. Διαπλάσσει τὴν μορφήν τοῦ «καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ» ἀνδρὸς. Καὶ διαμορφώνει ἐκ τοῦ ἀνδρὸς τὴν πλέον χαρακτηριστικὴν ιδιότητα αὐτοῦ, τὴν ἀνδρεία.

Οἱ Ἕλληνες ἀείποτε ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, μὲ προσωπικότητα, ψυχισμόν καὶ ὄντοτητα καὶ ἀληθινοὶ ἄνδρες.

Ἡ ἀνδρεία συνοδεῖ τὸν Ἕλληνα εἰς τὴν μακρὰν ἱστορικὴν του διαδρομὴν καὶ ταυτίζεται μετ' αὐτοῦ. Ἡ σύνδεσις εἶναι ἄρρηκτος. Τόσον, ὥστε νὰ μὴ νοῆται Ἕλληνας ἄνευ ἀνδρείας καὶ ἀνδρεία ἄνευ Ἕλληνος.

Δὲν εἶναι προκλητικὴ ιδιότης ἢ ἐκδήλωσις ἐπιδείξεως ἡ ἀνδρεία. Εἶναι ψυχικὴ ἀρετὴ, εἶναι χάρισμα διακρίνον τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον. Εἶναι πηγαῖον καὶ αὐθόρμητον γνῶρισμα καὶ χαρακτηριστικὸν τῶν Ἑλλήνων. Εὐρίσκεται ἐν σπέρ-

ματι εἰς τὴν ψυχὴν των. Εἶναι δύναμις ἐν ἐπιφυλακῇ. Εἶναι στοιχεῖον ἐν ἀποθέσει. Κυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας, μεταδίδεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, παραδίδεται ὡς ἱερά παρακαταθήκη ἀπὸ προγόνους εἰς ἐπιγόνους, μεταλαμπαδεύεται, μεταφυτεύεται, κληρονομεῖται. Κατοικοεδρεύει εἰς τὸ κύτταρον, εἰς τὰ χρωμοσώματα τοῦ Ἑλληνος γόνου ἢ ἐμβρύου.

Καὶ ὅταν τὸ χρέος καλῇ τὸν Ἑλληνα εἰς ἐγρήγορσιν, τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἐνεργοποιεῖται, θάλλει, ἡ δύναμις ἐκδηλοῦται, ἡ ἰδιότης ἐκτινάσσεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἡ ἀρετὴ λαμβάνει τὴν ἐξωτερικὴν τῆς διάστασιν.

Τότε ὁ ἀπλός, ὁ φιλήσυχος, ὁ φιλειρηνικὸς ἄνθρωπος γίνεται ὄν πανίσχυρον, μεταμορφοῦται εἰς ἡμίθεον.

Καὶ τότε γράφονται αἱ ὠραῖαι, αἱ ὀλόχρυσοι καὶ κατάσπαρτοι δαφνῶν σελίδες τῆς Ἱστορίας, ὁμοίας τῶν ὁποίων οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ.

Τότε ὁ ἀπλοῦς ἄνθρωπος γίνεται ἥρωσ καὶ ὁ ἥρωϊσμός προβάλλει ὡς ἀρετὴ, πρωτίστως-καθαρῶς ἑλληνικῇ.

Διὰ νὰ εἶπουν οἱ μεγάλοι τῆς γῆς ὅτι οἱ ἥρωες πολεμοῦν ὡς Ἑλληνες!!!

* * *

Ἄνελογίσθη κανεὶς πόσας ἐκατόμβας θυσιῶν ἐστοίχισεν ἡ ἑλληνικὴ ἐλευθερία;

Ἄνελογίσθη κανεὶς πόσον αἷμα ἐχύθη διὰ νὰ παραμείνῃ ἐλευθέρῃ ἡ γωνία αὐτῆ τῆς γῆς;

Ἄνελογίσθημεν πόσαι σπονδαὶ εἰς ἀνθρώπους προσεφέρθησαν εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ὑψηλοτέρου ἀγαθοῦ—τῆς ἐθνικῆς μας ἐλευθερίας;

Καὶ ὁμοῦ μὲ τὰς θυσίας εἰς αἷμα, ἀμέτρητοι ὑπῆρξαν καὶ αἱ καταστροφαὶ τὰς ὁποίας ὑπέστημεν!!!

Πολλάκις ἡ χώρα μας μετεβλήθη εἰς ἐρείπια, τὰ ἐδάφη μας εἰς πεδία μαχῶν, αἱ οἰκίαι μας εἰς χαλάσματα.

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἀνεκαθεν ἡ μοῖρα τῆς Ἑλλάδος: Νὰ μετατρέπεται εἰς τέφραν δι' ὀλοκαυτωμάτων. Ἄλλὰ καὶ νὰ ἀναγεννᾶται πάντοτε ἐκ τῆς τέφρας ὡς ὁ μυθικὸς Φοῖνιξ.

Εἰς τὰς θυσίας ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ὑπολογισμός, ὅταν αὐταὶ ἀπητοῦντο ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ἐλευθερίας.

Οὐδέποτε ὑπῆρξε δισταγμός, ἐπιφυλακτικότης, σκεπτικισμός, προκειμένου νὰ διασωθῇ, νὰ περιφρουρηθῇ καὶ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐθνικὴ ἐλευθερία.

Ὡστε εἶναι αὕτη πράγματι «βγαλμένη ἀπὸ τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά»!!!

* * *

Ποῖον ὑπῆρξε τὸ κίνητρον τῆς ἄνευ δισταγμοῦ προσφορᾶς καὶ τῆς ἄνευ περιορισμοῦ θυσίας;

Ἐπάρχει μία λέξις ἢ ὁποῖα ἀπαντᾶται εἰς τὰ λεξιλόγια ὄλων τῶν Λαῶν. Ἄλλ' εἰς τὴν ἰδικὴν μας γλῶσσαν, τὴν γλῶσσαν τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, προσλαμβάνει ἰδιαιτέρον περιεχόμενον καὶ διαστάσεις.

Εἶναι τὸ χρέος.

Πολεμᾷ κάθε λαὸς δι' ὀρισμένους σκοπούς. Ἄλλος διὰ νὰ μεγαλώσῃ τὴν πατρίδα του, ἄλλος διὰ νὰ κατακτήσῃ ἄλλοεθνεῖς συνανθρώπους, ἄλλος διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, ἄλλος διὰ νὰ βελτιώσῃ τὰς συνθήκας ζωῆς του, ἄλλος διὰ νὰ διασωθῇ ἐκ τῆς ἀπειλῆς ὑποδουλώσεώς του κ.λ.π.

Ὁ Ἕλλην πολεμᾷ ἐκ μιᾶς ὑψηλῆς ἀντίληψεως περὶ χρέους, ἐκ βαθείας συναίσθησεως τῆς σημασίας αὐτοῦ τοῦ χρέους.

Αἰσθάνεται ὡς ἐσωτερικὴν ἐπιταγὴν, ἔντονον, ἰσχυράν, πειστικὴν τὸ χρέος. Χρέος πρὸς τὴν Πατρίδα, τὴν Ἱστορίαν της, τὴν μεγάλην προσφορὰν καὶ τὸν ἐξ ἴσου μεγάλον προορισμόν της εἰς τὸν κόσμον, χρέος πρὸς τοὺς προγόνους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐπιγενομένους. Χρέος πρὸς τὴν Ἀνθρωπότητα καὶ τὸν Ἄνθρωπον. Χρέος συνεπειᾶς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του.

Ἐὰν θελήσῃ κανεὶς νὰ διερευνήσῃ τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν Ἑλλήνων ὄλων τῶν ἐποχῶν καὶ νὰ προσδιορίσῃ τὰ πλέον ἔντονα ἐξ αὐτῶν, ἀσφαλῶς ἢ συναίσθησις τοῦ χρέους καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ ὑψηλὴ ἀντίληψις θά θεωρηθῇ ὡς ἓν ἐκ τῶν κυριωτέρων.

Τὸ χρέος ἔταξε τὸν Ἕλληνα ἀκοίμητον φρουρὸν τῶν ὀραιωτέρων ἀνθρωπίνων ἰδεωδῶν. Καὶ ἐκτελῶν τὸ εὐρύτατον χρέος του προέταξε τὰ στήθη του καὶ ὀρθώθη πάντοτε καθ' οἰοδῆποτε ἐπιδρομέως.

Οἱ πόλεμοί του ἦσαν κατὰ κανόνα ἀμυντικοί. Πόλεμοι διὰ τὸ ἀμύνεσθαι περὶ Πάτρης». Καὶ ὅταν ἐμφανίζεται εἰς ἐλαχίστας περιπτώσεις εἰς τὴν Ἱστορίαν ὁ Ἕλλην ὡς ἐνεργῶν ἐκστρατεῖαν κατακτήσεως καὶ τότε τὸ χρέος τὸν κατευθύνει. Παράδειγμα χαρακτηριστικὸν ἢ ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἥτις ἐγένετο μὲ σκοπὸν τὴν μεταλαμπάδευσιν τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τοὺς Ἀσιατικούς πληθυσμούς. Ἡ συναίσθησις τοῦ χρέους πρὸς τὴν λοιπὴν Ἀνθρωπότητα, ἢ ὁποῖα ἦτο βυθισμένη εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἄγνοιαν, ἔφερε τὰ βήματα τοῦ Μεγάλου Μακεδόνοιο μέχρι τῆς ἀπομακρυσμένης καὶ ἀγρίας κεντρικῆς Ἀσίας.

* * *

Εἶναι, ἀληθῶς, ἄξιον ἐξάρσεως τοῦτο: Ἐνῶ μᾶς διακρίνει ἢ φιλαυτία, ἐνῶ μᾶς καίει ὁ ἐγωϊσμός, ἐνῶ εἴμεθα ἀτομισταὶ καὶ ἀτιμικισταὶ καὶ μᾶς ἀπαθεῖ ἡ ἰδέα

τῆς ὁμαδικότητος, τῆς συλλογικῆς δράσεως καὶ τῆς ὀργανώσεως, ἐνῶ διακρινώμεθα εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς ἰδιαίτερος ὡς ἄτομα καὶ ἐλάχιστα ὡς ὁμάδες, ἐνῶ ἡ διχόνοια, ἡ διαίρεσις, ὁ σπαραγμὸς ἀποτελοῦν ἐθνικά μας ἐλαττώματα, ἀμαρτήματα καὶ κατάρας, ἐν τούτοις, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἔξωθεν προκλήσεως καὶ τῆς ξένης ἐπιβουλῆς, συνειρόμεθα καὶ ἐγειρόμεθα ὅλοι ὁμοῦ καὶ ἀποτελοῦμεν πρότυπον συμπαγοῦς ἐνότητος.

Πολλάκις ἐλέχθη — καὶ εἶναι βέβαιον — ὅτι ὁσάκις εὐρέθημεν ἠνωμένοι ἐμεγαλουργήσαμεν.

Οὕτω καὶ κατὰ τὸ 1940. Ἐξεσφαλίσθη ἡ ἐθνικὴ ἐνότης καὶ τὸ ἔθνος ἠγέρθη, ἀπήντησεν, ἠγωνίσθη, ἐτιμώρησε καὶ ἐδοξάσθη ὡς μία ἐνιαία δύναμις, ὡς μία ἀδιαίρετος ψυχὴ.

Μία ἐλαχίστη προδοτικὴ μειοψηφία ἠθέλησε νὰ διασπάσῃ τὸν ἀγῶνα — τὸ Κ.Κ.Ε. — ἀλλ' ἡ προσπάθεια ἔπεσεν εἰς τὸ κενόν. Τὸ ἔθνος ἠνωμένον ἠκολούθησε τὴν ἱστορικὴν του πορείαν. Οὐδεμίαν δύναμις ἦτο ἱκανὴ νὰ τὸ ἐκτρέψῃ ἀπὸ τὸν ροῦν αὐτῆς. Καὶ τὸ Κ.Κ.Ε. ἔγραψεν εἰς τὸ παθητικόν του μίαν ἀκόμη σελίδα προδοσίας. Προδοσίας τοῦ σκληρῶς καὶ ὑπερανθρώπως μαχομένου κατὰ τοῦ Ἰταλικοῦ φασισμοῦ λαοῦ μας.

Ἄλλὰ προέβη τὸ Κ.Κ.Ε. εἰς ἐκδήλωσιν συνειπείας: Τότε ἀκόμη οἱ ἐκ βορρᾶ αὐθένται τοῦ ἦσαν σύμμαχοι τοῦ ναζισμοῦ καὶ τοῦ φασισμοῦ καὶ ἐδέχοντο — ὡς προελέχθη — «λαϊκοδημοκρατικώτατα» νὰ διαμοιράζωνται ξένα ἐδάφη μὲ τοὺς Ναζί, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν σοβιετικὴν συμπαραστάσιν ἐξεσφαλισμένην, ἀνέτως ἐπετίθεντο καὶ ὑπεδούλουν τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης, χωρὶς — βεβαίως — οὐδὲ κατ' ἴχνος νὰ συγκινῆται ὁ διεθνὴς κομμουνισμὸς.

Καὶ ἐπειδὴ οἱ σοβιετικοὶ δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀντιτάσῃ ἄμυναν καὶ ἄρνησιν οἰσοδῆποτε λαὸς ἔναντι τῶν συμμάχων των καὶ ἐδυσφόρουν διὰ τὰς νίκας τοῦ Στρατοῦ μας εἰς τὰ βορειοηπειρωτικὰ ὄρη, τὸ Κ.Κ.Ε. ὡς ὄργανον τῆς φασιστικῆς καὶ κομμουνιστικῆς — ἀπὸ κοινοῦ — 5ης φάλαγγος, ἠγωνίσθη ματαίως διὰ νὰ ἐνσπείρῃ τὴν ἠττοπάθειαν, νὰ ἀνακόψῃ τὴν ὄρμην τῶν φαντάρων μας, οἱ ὅποιοι ὅμως πετοῦσαν εἰς τὰ βορειοηπειρωτικὰ ὄρη μὲ τὴν ξιφολόγην προτεταμένην καὶ τὴν κραυγὴν «ἀέρα».

Αὐτὴ ἡ ἀθάνατος, ἡ ἥρωϊκὴ ξιφολόγη διεπέρασε τότε ὄχι μόνον τὸν Ἰταλικὸν φασισμόν, ἀλλὰ καὶ τὸν διεθνῆ κομμουνισμόν.

* * *

Τί οὐσιαστικῶς προσέφερον ἡ Ἑλλάς μὲ τὸν ὑπὲρ ὄλων ἀγῶνα τῆς τοῦ 1940-41; Εἶναι πράγματι ἀνυπολογίστου σημασίας ἡ προσφορά τῆς Ἑλλάδος καὶ δὲν

εἶναι ὑπερβολὴ νὰ λεχθῆ ὅτι εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ συμμαχικὴ νίκη κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον.

Κατ' ἀρχὰς ἡ Ἑλλάς κατέφερε τὸ πρῶτον πλήγμα κατὰ τοῦ Ἄξονος, καθ' ὄν χρόνον αἱ ναζιστικαὶ δυνάμεις κατέκλυζον τὴν Εὐρώπην καὶ ὁ «ἀγκυλωτὸς σταυρὸς» — ἀνευλαβῆς ἀντιγραφὴ συμβόλου τοῦ Μινωϊκοῦ Πολιτισμοῦ — κατεκάλυπτε τὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη. Καὶ ἐνῶ ἡ κατάστασις εἰς τὴν Βορειοὶν Ἀφρικὴν ἐφαίλυτο νὰ ἀποβαίῃ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν Ναζί, ἐνῶ ἀνεμένετο μετὰ δέους καὶ φρίκης ἐξαπόλυσις ἐπιδρομῆς—ἀποβάσεως εἰς Ἀγγλίαν, ἐνῶ ὁ Ἄξων ἐθεωρεῖτο πανίσχυρος πολεμικὴ μηχανὴ εἰς τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀντισταθῆ καὶ ἡ πλάστιγξ τοῦ πολέμου ἐκκλινεν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἡ μικρὰ Ἑλλάς ὄρθωσε τὸ ἀνάστημά της ἐνώπιον ἐνὸς ἐκ τῶν τριῶν ἐταίρων τοῦ Ἄξονος, τοῦ ὁποίου μάλιστα αἱ δυνάμεις δὲν εἶχον ὑποστῆ φθορὰν ἐκ τοῦ πολέμου. Καὶ ἤρχισεν, Δαυὶδ αὐτῆ τὸν ἄνισον ἀγῶνα κατὰ τοῦ Γολιάθ. Καὶ ἐνίκησεν.

Ὁ Ἄξων ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ἀδύνατον, ὄχι νὰ ὑποστῆ ἤτταν ἀλλὰ καὶ νὰ δεχθῆ τὴν πρόταξιν ἀρνήσεως δι' ὑποταγὴν, ὑφίστατο τὴν πρώτην του συντριβὴν καὶ ἐδέχετο τὸ πρῶτον πλήγμα. Ὁ φασισμὸς ὑφίστατο γελοιοποίησιν καὶ οἱ ἐταῖροι του ἠσθάνοντο τοὺς κραδασμοὺς καὶ τὰς ἀπηχήσεις αὐτῆς.

Καὶ ἐγένετο φῶς! Εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαχομένων λαῶν ἦναπεν ἡ ἐλπίς τῆς συντριβῆς τοῦ Ἄξονος, τῶν δὲ ὑποδούλων εἰς τὸν Ἄξονα λαῶν ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀπελευθερώσεώς των.

Ὁ φασιστικὸς διπλοῦς πέλεκυς — ἀνευλαβῆς (καὶ αὐτὸς) ἀντιγραφὴ ἐκ συμβόλου τοῦ Μινωϊκοῦ ὁμοίως Πολιτισμοῦ— ἀντὶ νὰ καταπέσῃ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας καὶ νὰ μᾶς καρατομήσῃ, ἔπεσεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν ἡγετῶν τοῦ Φασισμοῦ.

Ὁ ὀρίζων παρουσίασεν ἴχνη αἰθρίας.

Ἐπῆρξε τεραστίας σημασίας τὸ ράπισμα τὸ ὁποῖον κατεφέρθη εἰς τὰς παρειὰς τῶν ἐταίρων τῆς βίας. Καὶ ἀπροσμετρήτου ἐκτάσεως ἡ τόνωσις ἡ ὁποία προεκλήθη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ ἐλευθέρου κόσμου.

Καὶ τότε ἤχησαν ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς γῆς οἱ παιᾶνες καὶ ἐξέσπασαν οἱ ὕμνοι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Οὐδεὶς ἐφείσθη κολακευτικῶν λόγων καὶ ἐγκωμίων δι' αὐτὴν. Οὐδεὶς ἔθετε φραγμὸν εἰς τοὺς ἐπαίνους, εἰς τοὺς διθυράμβους, εἰς τὰς ἐξάρσεις, εἰς τὰς διαβεβαιώσεις, καὶ τὰς ὑποσχέσεις.

Ἦτο ἀναμφίβολον ὅμως ὅτι ὁ Χίτλερ δὲν θὰ ἄφηνε τὴν μικρὰν Ἑλλάδα νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ κατεξευτελίσῃ τὰς δυνάμεις τοῦ συνεταίρου του.

Καὶ τὸ ἀνοσιούργημα δὲν ἤργησε νὰ ἐκδηλωθῆ εἰς ὀλόκληρον τὸ ἀπεχθὲς μέγεθός του. Καὶ ὠργανώθη ἡ πλέον ἐγκληματικὴ πολεμικὴ ἐνέργεια τοῦ ναζισμοῦ.

Μετὰ τὸν ἕνα κολοσσόν, ἐρρίφθη καὶ ὁ δεύτερος κατὰ τῆς Πατρίδος μας. Καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν ἀπάντησιν: ΟΧΙ. Τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἔδωσε καὶ πάλιν ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ, ἀλλ' ὁ ὄγκος τῶν ἐπιτιθεμένων ἤδη κατέστη συντριπτικός. Παρὰ ταῦτα εἰς τὰ ὄχυρά μας ἐγράφησαν σελίδες ἀφθάστου δόξης. Ὁ ἐχθρὸς ἐθερίζετο καὶ ἔχανεν πολυτίμους μονάδας. Ἐάν δέ, δὲν κατέρρεεν ἡ Γιουγκοσλαβία καὶ δὲν παρείχετο εἰς τὴν Βέρμαχτ, ἡ δυνατότης νὰ ὑπερκεράσῃ τὰς δυνάμεις μας καὶ νὰ ἀποκόψῃ τὰ μαχόμενα εἰς τὰ Ἑλληνοβουλγαρικὰ σύνορα τμημάτά μας, ἡ ἄμυνα θὰ παρετείετο ἐπὶ περισσότερον χρόνον καὶ αἱ ἀπώλειαι τοῦ ἐχθροῦ, σοβαρώταται ὡπωςδήποτε, θὰ ἦσαν πολὺ μεγαλύτεραι.

Ἡ Ἑλλάς ἐλύγισεν πρὸ τοῦ ὄγκου τῶν ἀντιπάλων, ἀλλ' ἐπέτυχε διὰ τοῦ δευτέρου της ΟΧΙ μεγίστην ἠθικὴν νίκην καὶ ἡ ἀντίστασις της εἶχε τεραστίας συνεπειάς.

Ἡ τρίμηνος —σχεδόν, μὲ τὴν «μάχην τῆς Κρήτης»— καθυστέρησις τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς μέχρι τότε συμμάχου τῶν Ναζι Σοβιετικῆς Ἐνωσεως, ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ πρόκλησις ἐκτεταμένων ἀπωλειῶν εἰς τὰ πλέον ἐπιλέκτα τμήματα τῆς Βέρμαχτ, ἀφ' ἑτέρου, ἦσαν οἱ κύριοι λόγοι ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ γερμανικὴ εἰσβολὴ εἰς Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ἀνεχαιτίσθη ἐκ τοῦ ἐπελθόντος χειμῶνος καὶ ἐδόθη οὕτως ὁ χρόνος εἰς τοὺς Σοβιετικοὺς νὰ προετοιμασθοῦν καταλλήλως καὶ ν' ἀποκρούσουν τὸν εἰσβολέα.

Αὐτὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ κυρία αἰτία τῆς μετέπειτα συντριβῆς τοῦ Ἄξονος, ἐπιτευχθείσης καὶ διὰ τῆς εισόδου εἰς τὸν πόλεμον τῶν Η.Π.Α.

Ἴδου λοιπὸν ὅτι ἡ Πατρίς μας διὰ τοῦ ἀγῶνος της ἀπέβη ὁ οὐσιωδέστερος παράγων διὰ τὴν τελικὴν συμμαχικὴν Νίκην.

* * *

Περιβεβλημένη τὸν φωτοστέφανον τῆς Δόξης, αἱμάσσουσα, κατεστραμμένη, ἀλλ' ἀξιοπρεπὴς καὶ εὐθυτενής, ἡ Πατρίς μας ὠδηγήθη εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Μαρτυρίου της.

Ἐλύγισεν προσωρινῶς ἀλλὰ δὲν ἀπέθανεν. Ἐσταυρώθη ἀλλὰ δὲν ἐξωντόθη. Ὡς ὁ γλυκὺς Ναζωραῖος, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ ν' ἀναστηθῇ καὶ πάλιν καὶ νὰ λάμψῃ ἐκ νέου ὡς πνεῦμα καὶ ἰδέα.

Πῶς ἡμείφθη ἡ Ἑλλάς δι' αὐτὴν τὴν θυσίαν καὶ τὴν ἀνεκτίμητον προσφορὰν της;

Εἶναι γνωστόν, δυστυχῶς, πῶς ἡμείφθη ἡ Ἑλλάς διὰ τὴν συμβολὴν της εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν νίκην τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον: Μὲ ἀγνωμοσύνην, μὲ ἐγκατάλειψιν, μὲ ἀδικίαν. Καὶ ἀκόμη περισσότερον: μὲ νέον ἀνηλεῆ, ἐξοντωτικὸν πόλεμον, πόλεμον ὑποδουλώσεως καὶ ἀφα-

νισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὠργανώθη εἰς βάρος τῆς ἀπὸ τὸν διεθνῆ Κομμουνισμὸν, ὅστις ἐχρησιμοποίησε διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν του ὠρισμένους κακοὺς Ἕλληνας, δεχθέντας νὰ παίξουν τὸν ἀπαίσιον ρόλον τοῦ μητραλοῦ.

Ὅλοι οἱ γνήσιοι Ἕλληνες ὠραματίζοντο μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου, ἀποκατάστασιν τῶν ἐθνικῶν συνόρων, ἱκανοποίησιν τῶν δικαίων ἐθνικῶν διεκδικήσεων, ρύθμισιν τῶν ἀδικιῶν τοῦ παρελθόντος. Ἐπίστευον εἰς αὐτὰ διότι ὑπῆρχον ἀπταὶ ἀποδείξεις, ἀπαράγραπτα δικαιώματα, ἀδιαμφισβήτητοι τίτλοι.

Καὶ ἀντὶ τοῦ μάνα μᾶς προσεφέρθη χολή.

Μόνον τὰ ἑλληνικώτατα Δωδεκάνησα ἐνεσωματώθησαν εἰς τὴν πατρίδα. Ἀντιθέτως, παρέμεινον ἐν δουλείᾳ οἱ Ἕλληνες καὶ τὰ ἑλληνικώτατα ἐδάφη τῆς Κύπρου μας, τῆς Βορείου Ἡπείρου καὶ ἄλλα.

Μήπως ἀποτελεῖ ἡ ἔκφρασις αὐτῆς τῆς πικρίας ἐκδήλωσιν Μεγαλοϊδεατισμοῦ; Μήπως πρόκειται περὶ ἀθεραπεύτου καὶ ἀκατασχέτου σωβινισμοῦ;

Ὅχι, ἀσφαλῶς.

Τὰ ἐδάφη αὐτὰ εἶναι Ἑλληνικά, παραμένουν Ἑλληνικά. Τὸ μαρτυρεῖ ἡ Ἱστορία, τὸ βεβαίον παρελθὸν καὶ παρὸν.

Καὶ ἡ πικρία παραμένει βαθεῖα, φθάνουσα μέχρι μυχίων, διότι, παρὰ τὴν μεγίστην προσφορὰν τῆς, ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔτυχε τῆς στοιχειώδους — ἔστω — δικαιώσεως, ἥτοι τῆς ἀποδώσεως εἰς αὐτὴν τῶν ἐδαφῶν τὰ ὁποῖα ὀπωσδήποτε τῆς ἀνήκουν.

* * *

Ὁ ἑορτασμὸς τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἐπετείου τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ἔχει — ὡς ἐλέχθη — συμβολικὸν χαρακτήρα. Ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἱστορίαν μας, τὴν δρᾶσιν μας ὡς ἔθνος, τὴν συνέπειάν μας, τὰ ἰδεώδη καὶ τὰ ἐπιτεύγματά μας, ὡς φυλῆς καὶ ὡς λαοῦ.

Δὲν ἔχει καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἔχη καμμίαν πρὸς τὰ ἔξω αἰχμὴν.

Βεβαίως διδάσκει πρὸς ὄλους τοὺς ξένους ἡ ἑορταζομένη ἐπέτειος ὅτι ἡ Ἑλλὰς ποτὲ δὲν ὑποκύπτει, ποτὲ δὲν παραδίδεται ἀμαχητί. Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ τὸ ἔχη ὑπ' ὄψιν του οἰοσδήποτε ἐπίδοξος κατακτητῆς — ἐὰν ποτὲ διανοηθῆ νὰ ἐμφανισθῆ τοιοῦτός τις εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Κατὰ τὰ ἄλλα ὁ πανηγυρισμὸς ἀποτελεῖ ἐσωτερικὴν μας ὑπόθεσιν, μὲ σκοπὸν τὴν ἔξαρσιν τῆς βαθυτέρας διὰ τὸ γένος μας σημασίας τῆς ἐπετείου καὶ τὴν ἀπότισιν φόρου τιμῆς πρὸς τοὺς δημιουργοὺς τῆς Ἐποποιίας τοῦ 40-41.

Ἐπολεμήσαμεν διὰ τὴν τιμὴν μας, τὴν ἐθνικὴν μας ἀξιοπρέπειαν, τὴν προ-
ἀσπισιν τῶν ἱερῶν μας ἐδαφῶν.

Ἐχθρός μας ἦτο τότε ὁ ἰταλικὸς φασισμὸς καὶ μετέπειτα ὁ γερμανικὸς ναζισμὸς. Ὅχι ὁ Ἰταλικὸς καὶ ὁ Γερμανικὸς λαός.

Οἱ λαοὶ καθίστανται θύματα ἀναξίων ἢ παραφρόνων ἡγετῶν. Αὐτῶν τὰ σφάλματα πληρώνουν. Μὲ ποταμοὺς αἵματος καὶ κατακόμβας νεκρῶν, κάποτε.

Καὶ τόσον ὁ Ἰταλικός, πολὺ δὲ περισσότερο ὁ Γερμανικὸς λαὸς ἐπλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ —μὲ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀνθους τῆς νεότητός των— τὴν ἐγκληματικὴν ἐξαλλοσύνην τῶν ἡγετῶν των ἐκείνης τῆς περιόδου.

Ἡμεῖς ἀντέστημεν εἰς τὸν φασισμόν. Ἠγωνίσθημεν κατὰ τῶν κατακτητικῶν βλέψεών του, τὰς ὁποίας ἐματαιώσαμεν. Καὶ ἐκείνον τὸν ἰταλικὸν φασισμόν —ὡς καὶ τὸν γερμανικὸν ναζισμόν— μισοῦμεν δι' ὅσα ἐναντίον μας ἔπραξεν—διὰ τὴν ἐπίθεσιν, διὰ τὰς ἀπωλείας, διὰ τὴν ἐπάρατον κατοχὴν ἣτις ἐπικολούθησεν.

Δὲν τρέφομεν ἐχθρότητα κατὰ τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ. Γνωρίζομεν ὅτι οὐδόλως ἐπεθύμει τὸν ἐναντίον μας πόλεμον καὶ ὅτι ὠδηγήθη ἄκων εἰς τὸ ἀλβανικὸν πολεμικὸν πεδῖον.

Μετὰ τῶν Ἰταλῶν ἔχομεν κοινὰ γνωρίσματα καὶ κοινὰ συμφέροντα. Σήμερον εἴμεθα σύμμαχοι εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ΝΑΤΟ, ἐταῖροι ἐντὸς τῆς Ε.Ο.Κ., καὶ ἀποτελοῦν αἱ δύο χῶραι μας προπύργια τοῦ ἐλευθέρου κόσμου εἰς τὴν Μεσόγειον, ἢ ὁποία μᾶς συνδέει ἀκόμη περισσότερο.

Τιμῶμεν τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ, χαιρόμεθα διὰ τὰς προόδους του καὶ μετέχομεν εἰς τὰς χαρὰς καὶ τὰς λύπας του. Θλιβόμεθα δὲ εἰλικρινῶς ὅταν πληροφοροῦμεθα ὅτι κύματα ἀπεργιῶν κομμουνιστικῆς ὑποκινήσεως καὶ ἀναρχικαὶ ἐκδηλώσεις σαρώνουν τὴν Ἰταλίαν. Διότι ἐπιθυμῶμεν νὰ εἶναι ἰσχυρά, εὐτυχῆς καὶ μακρὰν περιπετειῶν ἢ φίλη σήμερον χῶρα.

Ἄλλωστε, σὺν τοῖς ἄλλοις, δεσμοὶ πνευματικοὶ ἰσχυροὶ μᾶς συνδέουν μετ' αὐτῆς. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ὁ ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς ὑπῆρξε συνέχεια καὶ δημιουργημὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναγεννᾶται εἰς τὸ Βυζάντιον.

Ἄς μὴ νομισθῆ ὅτι τ' ἀνωτέρω λέγονται τυχὸν διότι ὁ ὁμιλῶν ἐτιμήθη δι' ἐνὸς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων διακρίσεων τῆς μεταπολεμικῆς Ἰταλίας, ἡσχολήθη μὲ τὴν σημαντικωτέραν διάνοιαν τῆς Ἰταλίας καὶ μιᾶς ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου καὶ ἀποτελεῖ ἀντεπιστέλλον μέλος μιᾶς Ἰταλικῆς Ἀκαδημίας.

Δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ λεχθῆ ὅτι οὐδεμία ἐχθρότης ὑφίσταται ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

Ἄλλὰ παραμένει πάντοτε μνήμη ζοηρὰ καὶ ἀπεχθῆς, τῶν ὅσων ὁ ἰταλικὸς

φασισμὸς μᾶς προὔξενησε, ἀπὸ τοῦ ἀνάνδρου τορπιλλισμοῦ τῆς «Ἑλλης» μας κατὰ τὴν Ἑορτὴν τῆς Μεγαλόχαρης, μέχρι τῆς ἰταμῆς ἐπιθέσεως τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, τοῦ ἐπακολοθησαντος πολέμου εἰς τὰ χιονισμένα βορειοηπειρωτικά ὄρη καὶ τῶν δεινῶν τῆς κατοχῆς, τὰ ὁποῖα προεκάλεσεν ὁ ἰταλικὸς φασισμὸς στηριζόμενος εἰς τὰ ὄπλα τῆς Βέρμαχτ, μέχρι τῆς καταρρεύσεώς του.

* * *

Αὐτὰ εἶναι τὰ πραγματικὰ αἰσθήματα τοῦ Ἑλληνοῦ, ὁ ὁποῖος συγχωρεῖ μὲν, ἀλλὰ καὶ ἐνθυμεῖται ὅσα πρέπει καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι διατεθειμένος νὰ συνεργᾷ ζῆται μὲ ὅλους ὅσοι πιστεύουν καὶ ἐργάζονται διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν κοινὴν προκοπὴν.

Ἡ ἀνθρωπότης σήμερον διανύει μίαν νέαν περίοδον. Τὰ σύνορα τῶν κρατῶν διευρύνονται, οἱ φραγμοὶ καταπίπτουν, οἱ ἄνθρωποι πλησιάζονται περισσότερο μεταξύ των. Ὑφίστανται βεβαίως ὠρισμένοι ἐστίαὶ συρράξεων, λαμβάνουν χώραν ἐνέργειαι σπηλώνουσαι τὸν πολιτισμὸν, κροτοῦν τὰ ὄπλα εἰς ὠρισμένας περιοχάς, γενικῶς ὅμως προέχει ἡ προσέγγισις, τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας καὶ ὁ κοινὸς πόθος τῆς Εἰρήνης.

Συντελούσης καὶ τῆς ἐκπληκτικῆς τεχνολογικῆς προόδου, διευκολύνεται ἡ προσέγγισις καὶ αἱ διεθνεῖς σχέσεις, ἰδίᾳ δὲ αἱ οἰκονομικαὶ συναλλαγαί. Εἰς τὴν οἰκονομίαν ἐπεκράτησεν ἡ ἀντίληψις ὅτι ἄνευ διεθνῶν συνεργασίας δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐξέλιξις καὶ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν. Εἰς τὰς οἰκονομικὰς σχέσεις ἐγκαταλείπονται τὰ δόγματα, παραμερίζονται αἱ τυχὸν ἰδεολογικαὶ καὶ πολιτικαὶ διαφοραὶ καὶ προέχει ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ κοινοῦ συμφέροντος.

Τὰ ἰδανικὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐημερίας φλογίζουσιν τὰς ψυχὰς τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων.

Εἰς αὐτὰ τὰ ἰδανικὰ πιστεύει καὶ ὁ Ἕλλην καὶ ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἐπικράτησιν καὶ διατήρησιν των.

Οὐδένα φθονεῖ, οὐδένα ἀπειλεῖ, οὐδένα ἐπιβουλεύεται. Συνεργάζεται ἀρμονικῶς μὲ ὅλους τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν συνεργασίαν ταύτην. Συνεργάζεται πλέον ἐπὶ ἴσοις ὄροις, μακρὰν πνεύματος δουλικότητος καὶ ραγιαδισμοῦ. Μὲ τὰ αὐτὰ δικαίωματα καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις. Μακρὰν τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτρέπη τοιαύτην ἀνάμειξιν οἴου-δήποτε ξένου. Ἡ ἐποχὴ τῆς δεσποτείας καὶ τῶν ξένων ἐντολῶν, ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἄλλοι ἐρρῦθμιζον τὰς τύχας τῆς πατρίδος μας, παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτί. Οὔτε ἀνάγκην ἔχομεν, οὔτε ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν αὐθέντας. Οὐδεὶς περισσότερον ἡμῶν δικαιούται νὰ κρατῇ ὑψηλότερον τὴν κεφαλὴν του.

Ἐντεταγμένη καὶ πιστὴ εἰς τὰς συμμαχίας τῆς μετὰ τῶν κρατῶν τὰ ὁποῖα

διέπονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεωδῶν, ἰσχυρά στρατιωτικῶς, ὄχι διὰ τὴν ἐπιτεθῆ ἢ ν' ἀπειλήσῃ οἰονδήποτε, ἀλλὰ διὰ ν' ἀμυνθῇ καθ' οἰουδήποτε — ἐὰν κακαὶ καὶ ἀπευκταῖαι περιστάσεις τὸ ἐπιβάλλουν— ἡ Ἑλλάς ἐργάζεται τιμίως καὶ εἰλικρινῶς διὰ τὴν παγίωσιν τῆς Εἰρήνης καὶ συντάσσεται μεθ' ὄλων τῶν χωρῶν αἵτινες προσανατολίζονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.

Ἡ πατρίς μας, πρότυπον εὐνομουμένης χώρας σήμερον, στερρῶς προσηλωμένη εἰς τὴν προσπάθειαν διὰ τὴν διαμόρφωσιν μιᾶς νέας, ἀληθοῦς Δημοκρατίας, ὑγιοῦς, ἀκλονήτου, ἀπροσβλήτου καὶ ἀκινδύνως ὑφισταμένης, κατὰ τὰς ἐπαγγελίας τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1967 — ἡ ὁποία προήλθεν ὡς ἀνάγκη διὰ τὴν σωθῆ ὁ τόπος, τὴν ἀνακαινισθοῦν οἱ θεσμοὶ καὶ τὴν βαδίσωμεν πρὸς τὴν πλήρη οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν— ἡ Ἑλλάς σήμερον ἀποτελεῖ, ὄχι μόνον φωτεινὸν παράδειγμα καὶ πρότυπον προόδου, ἀλλὰ καὶ οὐσιώδη παράγοντα διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς μεταξὺ τῶν λαῶν ἀδελφοσύνης.

Ἐπίδειγμα εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ὁ Ἕλληνας, καθίσταται καὶ ὑπόδειγμα κατὰ τὴν εἰρηνικὴν περιόδον. Θαυματουργεῖ καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος.

Ἦνωμένον τὸ ἔθνος ἐπολέμησε καὶ ἐνίκησε τὸ 1940-41. Ἐδοξάσθη, ἐθαυμάσθη, ὑψώθη εἰς πρότυπον.

Ἦνωμένον σήμερον προχωρεῖ εἰς εἰρηνικὰς ἐπιτεύξεις, εἰς τὸν στίβον τῆς εὐγενοῦς ἀμίλλης τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐργασίας.

Προεβλήθη ὡς πρότυπον ἐν ὥρᾳ πολεμικῆς μάχης. Καὶ προβάλλεται καὶ πάλιν ὡς πρότυπον ἐν ὥρᾳ εἰρηνικῆς μάχης. Διὰ τὰ ἐπιτεύγματά του εἰς τὸν οἰκονομικόν, ἀλλὰ καὶ τὸν πνευματικόν τομέα.

Διότι πέραν οἰουδήποτε ἄλλου, ὑπῆρξε πάντοτε πνεῦμα καὶ ἰδέα ἡ Ἑλλάς.

Καὶ οἱ σημερινοὶ ἀγωνισταὶ τῆς δὲν κρατοῦν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὄπλα καὶ ξιφολόγχας. Κρατοῦν ὄπλα εἰρήνης: τὴν σκαπάνην, τὸν μοχλόν, τὸ πηδάλιον, τὸ ἄροτρον, τὸ μικροσκόπιον, τὸ βιβλίον, τὴν πένναν. Καὶ ἡ κατάκτησις δὲν εἶναι σήμερον ἢ κατάληψις ἐνὸς ὑψώματος ἢ μιᾶς κορυφογραμμῆς. Εἶναι ἢ προκοπή, εἶναι ἢ καλυτέρα σήμερον, ἢ ὁποία προσιωρίζεται ἀκόμη καλυτέραν αὔριον. Τὴν αὔριον τῶν Ἑλλήνων νέων, τῶν τέκνων μας.

* * *

Ἀπευθύνομαι ἤδη πρὸς τοὺς σημερινοὺς νέους.

Ὁ Κωστής Παλαμᾶς, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς νέους τοῦ 1940 κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηρύξεως τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου, ἔγραψεν αὐτὸ τὸ δίστιχον:

Αὐτὸ τὸ λόγο θὰ σᾶς πῶ, δὲν ἔχω ἄλλον κανένα:
Μεθύστε μὲ τὸ ἀθάνατο κρασί τοῦ Εἰκοσιένα.

Προέτρεψεν οὕτως ὁ μέγας μας ποιητὴς τοῦ νέου τῆς γενεᾶς τοῦ 1940 τὴν

ἐνθυμηθοῦν τοὺς προγόνους των, νὰ ἀναμνησθοῦν τῆς ὑπερόχου προσφορᾶς των, νὰ σκεφθοῦν πῶς ἐκεῖνοι ἐστράφησαν ἐναντίον ἑνὸς πανισχύρου κατακτητοῦ καὶ ἐπραγματοποίησαν τὸ θαῦμα τῆς ἀπελευθερώσεως ἑνὸς τμήματος τῆς πατρίδος καὶ ν' ἀγωνισθοῦν ὡς ἐκεῖνοι. Ἐκεῖνοι εἶχον ἀποτινάξει τὸν ζυγὸν καὶ οἱ νέοι τοῦ 1940 ἐκαλοῦντο νὰ μὴ δεχθοῦν νέον ζυγόν, νέον κατακτητὴν. Καὶ ὑπῆρχε μεγάλη ὁμοιότης μεταξὺ τῶν δύο περιπτώσεων, διότι εἰς ἀμφοτέρας ὁ ἀντίπαλος ἦτο εἰς ὄγκον πολὺ ἰσχυρότερος.

Καὶ πράγματι, ἀψηφοῦντες τὸν ὄγκον τοῦ ἐχθροῦ, μὲ τὴν ψυχὴν ὀλόρθη, ὑπερήφανον, μὲ τὸ φρόνημα ἀγέρωχον οἱ νέοι τοῦ '40 ἐρούφηξαν μὲ πάθος τὸ ἀθάνατο κρασί τοῦ Εἰκοσιένα. ἐμέθυσαν ἀπὸ αὐτὸ καὶ ἔγραψαν σελίδας δόξης ἀναλόγους πρὸς τὸ '21. Καὶ ἐπύργωσαν τὸ 1940 καὶ τὸ ἔστησαν παραπλεύρως τοῦ '21. Εἰς παραπλήσιον βᾶθρον τοῦ αὐτοῦ ὕψους.

Τὸ '40 ἀντέγραψε τὸ '21, ὅπως τὸ '21 ἀντέγραψεν ἄλλας λαμπράς, ἐκτυφλωτικῆς λάμπσεως καὶ ἀκτινοβολίας σελίδας τῆς Ἱστορίας μας.

Οὕτω τὸ '40 ἀπέβη ἡ συνισταμένη ὄλων τῶν μεγάλων ἀνατάσεων τοῦ ἔθνους ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς του εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον χῶρον.

Ὅ,τι ἐχαρακτήρισε τοὺς Ἑλληνας νέους κατὰ τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940 ἦτο ἡ αὐταπάρνησις, ἡ προθυμία, ὁ ἐνθουσιασμός. Ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου μετεβλήθη εἰς ἓν ἡφαίστειον ἐν δράσει. Ὡσὰν τὰς μελίσσας ἔσπευδον ὄλοι νὰ περιβληθοῦν τὸ τετιμημένον «χακί». Ὅλοι ἡμιλλῶντο ποῖος πρῶτος θὰ προλάβῃ νὰ καταταγῇ ἀνταποκρινόμενος εἰς τὸ κέλευσμα τῆς Πατρίδος.

«Νῦν ὑπὲρ πάντων ὁ ἀγὼν», εἶπε πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν —ἐπαναλαμβάνων τὴν προγονικὴν προτροπὴν— ὁ ἄξιος ἡγέτης Ἰωάννης Μεταξᾶς.

Καὶ εἰς τὰ ὄσα ὄλων ἤχει ὁ παιάν:

«Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων.....»

Δὲν ὑπῆρξαν λιποταξίαι, λιποψυχίαι, ἐπιφυλάξεις.

Ὅλοκληρος ἡ χώρα ἐδονεῖτο ἀπὸ φιλοπατριάν.

Ἐπολέμησε τότε τὸ ἄνθος τῆς φυλῆς μὲ τὸ χαμόγελο εἰς τὰ χεῖλη. Καὶ κατέστησε θρυλικὴν τὴν κραυγὴν «ἀέρα», ἡ ὁποία ἀπέβη σύμβολον τῆς Νίκης.

Οἱ νέοι τοῦ '40, φίλεργοι, φιλομαθεῖς, φιλοπρόοδοι, φιλειρηνικοί, ἐγκατέλειψαν τὸν ἀγρόν, τὴν στάνην, τὴν σκαπάνην, τὸ θρανίον καὶ τὸ βιβλίον καὶ ἔγιναν πολέμαρχοι.

Πολλοὶ νέοι τοῦ '40 ἀγρόται, ἐργάται, φοιτηταί, ἐπαγγελματῆται ἐπλήρωσαν μὲ τὴν ζωὴν των τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποιον ἐξηναγκάσθη ν' ἀποδοθῇ τὸ ἔθνος καὶ καθηγίασαν τὰ βορειοηπειρωτικὰ ὄρη, μὲ τὰ ὀστᾶ των.

Ἰστάμεθα μετ' εὐλαβείας καὶ δέους πρὸ τῶν ἱερῶν Σκιῶν Τῶν, πρὸ τῆς θυσίας Τῶν. Αἰωνία θὰ παραμείνῃ ἡ μνήμη τῶν ἡρώων Ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει πᾶσα τιμὴ καὶ δόξα.

Καὶ δὲν ἤρκεσαν μόνον αἱ θυσίαι τοῦ πολέμου. Τὸ αἷμα, τὸ κρουπάγημα, ἡ κακουχία. Τὴν καταστροφὴν ἣτις συνέπεσε μὲ τὸ ἄπλωμα τοῦ ἀγκυλωτοῦ σταυροῦ ἐπὶ τῆς καθημαγμένης πατρίδος, ἠκολούθησεν ἡ μαύρη νύξ τῆς κατοχῆς. Καὶ οἱ τότε νέοι συνέχισαν τὸν ἀγῶνα, τὴν προσφορὰν, τὰς θυσίας. Ἐπὶ πλέον δέ, καὶ ὅταν ἡ ἀγία τῆς ἀπελευθερώσεως ἡμέρα ἀνέτειλε, ἡ μὲ ἀπέραντον ἀγωνίαν ἀναμενομένη, ἡ Πατρίς, δὲν ἀνέπνευσε, ὡς συνέβη καὶ μὲ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἠττηθείσας χώρας κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον. Διότι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Κατοχῆς νέα δεινὰ κατὰ τῆς πατρίδος ἐξυφαίνοντο. Ἀπὸ ἐχθρὸν ὑπουλον, ἐπάρατον, ἀδίστακτον: τὸν κομμουνισμόν. Νέαι θύελλαι, νέοι ἀγῶνες, νέαι θυσίαι, ἀπητήθησαν διὰ τὰ σωθῆ καὶ πάλιν ἡ Ἑλλάς.

Ἄλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπλήρωσαν πανάκριβα οἱ νέοι τῆς γενεᾶς ἐκείνης, οἱ ὅποιοι ἔφερον τὸ βάρος τῆς ἀντιμετώπισεως τριῶν κολοσσῶν, ἐπιδόξων κατακτητῶν.

Ἐπῆρξεν εὐτυχῆς ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως ἡ γενεὰ ἐκείνη. Διότι ἐδόξασε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐδοξάσθη. Διότι ἔδωσεν ἐξετάσεις καὶ ἠρίστευσεν. Ἀλλὰ καὶ δυστυχῆς ἀπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, διότι πολλὰ ὑπέφερε καὶ ἀμπολλα ὑπέστη. Ἐπῆρξεν ἀληθῶς μαρτυρικὴ γενεά.

Ἡ μοῖρα δι' αὐτὴν ἐξεδηλώθη μὲ ἄμετρον σκληρότητα.

Ἀντιθέτως εἶναι εὐμενεῖς, εὐμενέστατοι οἱ ἀστέρες διὰ Σᾶς, Ἑλληνες νέοι τῆς σήμερον.

Εἰς ἄλλους ἔτυχεν ὁ κληρὸς, ν' ἀγωνισθοῦν προτάσσοντες τὰ στήθη τῶν, ν' ἀποθάνουν, νὰ καταστοῦν ἀνάπηροι, νὰ τραυματισθοῦν, νὰ ταλαιπωρηθοῦν, νὰ χάσουν πολὺτιμον χρόνον τῆς ζωῆς τῶν, νὰ στερηθοῦν τῆς δυνατότητος διὰ πληρεστέραν μὀρφωσιν καὶ τῆς εὐκαιρίας δι' ἐπιτυχεστέραν ἐπαγγελματικὴν ἀποκατάστασιν. Ἄλλοι ἀνέλαβον τὸν βαρὺν ρόλον νὰ διατηρήσουν τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν.

Σεῖς δρέπετε τοὺς καρποὺς τῆς προσφορᾶς ἐκείνων καὶ δύνασθε νὰ ἀπολαμβάνετε τ' ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἐκείνοι διέσωσαν. Ζῆτε εἰς μίαν Πατρίδα ἐλευθέραν, ἀνεξάρτητον, εὐτυχῆ, προοδεύουσαν.

Οἱ νέοι τῶν χωρίων σήμερον ἀσχολοῦνται ἐν ἡρεμίᾳ καὶ γαλήνῃ μὲ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν τῶν, χωρὶς νὰ τοὺς σκιαῖζῃ τὴν σκέψιν οἰαδῆποτε ἀπειλή, φόβος ἢ κίνδυνος. Τὸ κράτος ἀφειδῶς παρέχει τὰ μέσα διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν καλλιεργείων τῶν καὶ τῶν συνθηκῶν διαβιώσεώς τῶν.

Οἱ ἐργαζόμενοι νέοι δὲν ἔχουν κατ' ἀρχὴν τὸ ἄγχος τῆς ἐξευρέσεως ἀπασχολήσεως. Μόνον ὅσοι δὲν θέλουν νὰ ἐργασθοῦν μένουν ἄνευ ἐργασίας σήμερον. Ὅσοι θέλουν, ἐξευρίσκουν ἐργασίαν μὲ ἱκανοποιητικὴν ἀμοιβὴν καὶ ὑπὸ εὐμενεῖς συνθήκας.

Οἱ σπουδάζοντες νέοι ἔχουν, ὄχι μόνον τὴν ἄνεσιν νὰ μορφώνωνται ἐντὸς κλίματος εὐταξίας, σταθερότητος, καὶ προόδου, ἀλλὰ καὶ τυγχάνουν σημαντικῶν διευκολύνσεων καὶ οὐσιαστικῆς συμπαραστάσεως. Ὅσοι δὲν τὸ ἀναγνωρίζουν ἢ εἶναι κακόπιστοι ἢ ἐθελουφυλοῦν. Ἡ δωρεὰν παιδεία τὴν ὁποίαν οὐδ' ἀπολύτως προηγμένα χῶραι παρέχουν, εἶναι πλέον πραγματικότης, εἶναι μία μεγάλη προσφορὰ τοῦ σημερινοῦ κράτους πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα καὶ ἐν ἀληθῆς ἀπόκτημα δι' αὐτὴν.

Δὲν καταβάλλονται δίδακτρα, δὲν πληρώνονται ἐξέταστρα, τὰ βιβλία —τὰ ὅποια ἄλλοτε ἀπετέλουν τὴν μεγαλυτέραν ἐπιβάρυνσιν τῶν γονέων καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ὁποίων αἱ οἰκογένειαι τῶν σπουδαστῶν ὑπεβάλλοντο εἰς σοβαρὰς στερήσεις— παρέχονται δωρεὰν, λειτουργοῦν φοιτητικὰ συσσίτια καὶ τέλος εἰς πολλοὺς παρέχεται στέγη μὲ χαμηλοτάτην ἐπιβάρυνσιν.

Δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ ἀγαθὸν τῆς εὐημερίας, τοῦ ὁποίου ἢ ἀπόλαυσις ἀνήκει εἰς ὀλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, τὸ χαίρονται καὶ τὸ ἀπολαμβάνουν —δικαίως καὶ ὀρθῶς ἄλλωστε— περισσότερον οἱ νέοι ἄνθρωποι, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκει ἡ ζωὴ καὶ τὸ μέλλον.

Ἐναντι ἄλλων ἐποχῶν, πολεμικῶν περιπετειῶν, ἄγχους, στερήσεων καὶ παντοίων δυσχερειῶν, τάσσεται ἡ κατάκτησις τῆς «κοινωνίας τῆς ἀφθονίας», ἐκδηλουμένη εἰς ποικιλίαν κλίμακος, ὅπωςδὴποτε ὁμως ἀναμφισβητήτως διαπιστουμένη. Εἶναι αὕτη μία πραγματικότης, μία κατάσταση μὲ τὰς εὐμενεῖς καὶ τὰς δυσμενεῖς ὄψεις τῆς, διὰ τοὺς νέους ὅλων τῶν χωρῶν.

Εὐμενεῖς διότι προσφέρει πολλὰ, δημιουργεῖ εὐκαιρίας, παρέχει δυνατότητας, ἐξοπλίζει καλύτερον τὸν ἄνθρωπον.

Ἀλλὰ καὶ δυσμενεῖς, διότι ἐπιτρέπει συμβιβασμούς, μειώνει τὴν προσπάθειαν, περιορίζει τὰ προβλήματα, καλλιεργεῖ τὴν ὀκνηρίαν, προκαλεῖ αὔξησιν τῶν ἀπαιτήσεων, ὀδηγεῖ ἐνίοτε εἰς τὸν κορεσμόν, τὰς νευρώσεις, τὴν ἀνίαν. Εἰς τινὰς περιπτώσεις προβάλλει ἀδιέξοδα, τὰ ὅποια οἱ νέοι —εἰς ἄλλας χώρας— προσπαθοῦν νὰ διασπάσουν μὲ προσφυγὴν εἰς τὴν ἀναρχίαν ἢ τὴν ἀδιαφορίαν ἢ εἰς τὴν ἀναζήτησιν καὶ πρόκλησιν τεχνητῶν ἐνδιαφερόντων, ἀκόμη καὶ διὰ τῆς χρήσεως διαφόρων ἐπιβλαβῶν οὐσιῶν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ μέγας κίνδυνος ὁ ὁποῖος κρύπτεται ὑπὸ τὴν κοινωνίαν τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς εὐημερίας.

Εἶναι εὐτύχημα — πάντως — ὅτι οἱ Ἕλληνες νέοι δὲν ἔχουν παρασυρθῆ ἀπὸ κακὰ παραδείγματα τῶν νέων ἄλλων χωρῶν.

Ὡς εἶπε προσφάτως καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, οἱ νέοι μας εἶναι οἱ καλύτεροι τοῦ κόσμου.

Τὸ ὅτι ἀποστρέφονται τὸ «κατεστημένον» καὶ τὸ ὅτι ἐλαφρῶς ἐπηρεάζονται ἀπὸ ὀρισμένας «τάσεις» διεθνῶς ἐκδηλουμένας, δὲν πρέπει οὔτε νὰ μᾶς ἐκπλήσσει, οὔτε νὰ μᾶς ξενίξει. Εἶναι φυσικόν!

Εἰς ἡμᾶς τοὺς μεγαλυτέρους καὶ εἰδικώτερον εἰς ἡμᾶς τοὺς διδασκάλους τῶν ἀπόκειται νὰ τοὺς πλησιάζωμεν, νὰ τοὺς φερώμεθα μὲ κατανόησιν καὶ νὰ ἐπιδεικνύωμεν διάθεσιν συνεννοήσεως. Ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν ἐπαφήν μετ' αὐτῶν. Καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ κτιζώμεν καὶ νὰ διατηρῶμεν τὰς γεφύρας. Διότι ἡ ἀπόστασις, τὸ χάσμα καὶ πολὺ περισσώτερον τὸ χάος μεταξὺ ἡμῶν καὶ αὐτῶν θὰ ἐπιφέρῃ ἀνυπολόγιστον ζημίαν γενικῶς.

Ἐκφράζεται παρά τινων ὁ φόβος, ὅτι, ἐὰν ἐχρειάζετο νὰ πολεμήσουν οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες νέοι, διὰ τὴν προάσπισιν τῆς πατρίδος τῶν, δὲν θὰ εἶχον τὴν διάθεσιν, τὸ σθένος, καὶ τὰ ψυχικὰ ἐφόδια νὰ τὸ πράξουν καὶ δὲν θὰ ἦσαν εἰς θέσιν ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πολέμου, διότι ἔχουν ἐθισθῆ εἰς τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν μαλθακότητα.

Κατὰ τὴν γνώμην μου ὁ φόβος αὐτὸς εἶναι ἀβάσιμος καὶ ὑπάρχουν σοβαρὰ ἐπιχειρήματα συνηγοροῦντα ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ταύτης.

Διότι:

— Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες νέοι, ὡς οἱ νέοι πάσης προγενεστέρας περιόδου, συνιστοῦν τμῆμα τοῦ αἰωνίου ἔθνους μας, τὸ θαλερώτερον καὶ ἀκμαιότερον καὶ ἐκφράζουν τὴν ἀέναον συνέχειαν αὐτοῦ. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐπομένως νὰ πράξουν εἰς τὴν ἀπευκταίαν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ πατρίς θὰ τοὺς ἐκάλει εἰς τὰ ὅπλα, εἰ μὴ ὅτι ἔπραξαν οἱ πρόγονοὶ τῶν εἰς τὰ πεδία τῆς τιμῆς.

— Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες νέοι ἔχουν συνείδησιν τῆς καταγωγῆς τῶν, τῆς Ἱστορίας τῶν, τῶν δικαιωμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑποχρεώσεών τῶν. Γνωρίζουν ὅτι τὰ ἐδάφη εἰς τὰ ὁποῖα ζοῦν εἶναι αἱματοβαμμένα καὶ ἐσπαρμένα μὲ τὰ ὅστα τῶν πατέρων τῶν.

— Δὲν εἶναι δυνατὸν αὐτὰ τὰ ἐδάφη νὰ δεχθοῦν νὰ τὰ παραδώσουν εἰς οἷον δῆποτε ἐπίδοξον κατακτητήν.

— Οἱ σύγχρονοι νέοι μας ἠμπορεῖ νὰ ζοῦν εἰς κλίμα εὐημερίας καὶ εὐφορίας, ἀλλὰ εἰς τὰς φλέβας τῶν ρέει αἷμα ἑλληνικὸν καὶ εἰς τὰ στήθη τῶν πάλλει ψυχὴ ἑλληνική. Ἡ ψυχὴ, ἥτις ἐν πολέμῳ μετατρέπεται εἰς χαλυβδίνην καὶ ἀναδεικνύει τὸν Ἕλληνα εἰς πολέμαρχον καὶ ἥρωα.

—Υπάρχει ὅμως καὶ μία ἀπτή ἀπόδειξις περὶ τῆς ποιότητος καὶ τῶν ἱκανοτήτων τῶν σημερινῶν νέων μας. Τὴν παρέχουν αἱ Ἐνοπλοὶ Δυνάμεις τοῦ Ἔθνους. Ὁ Στρατός, τὸ Ναυτικόν, ἡ Ἀεροπορία, τὰ Σώματα Ἀσφαλείας. Τὸ ἔμψυχον ὑλικὸν τῆς ἐθνικῆς μας ἀμύνης καὶ τῆς ἐθνικῆς μας πανοπλίας.

Ἡ στάθμη τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων ὡς λίαν ὑψηλή, ὡς ἀξιοζήλευτος. Οἱ δὲ ἡγέται τοῦ ἀξίου αὐτοῦ ἐμψύχου ὑλικοῦ εἶναι, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἱκανοὶ καὶ γενναῖοι, ὥστε νὰ τὸ χειρίζονται καὶ νὰ τὸ κατευθύνουν ὀρθῶς.

Ποῖοι ἀποτελοῦν αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ὑλικόν;

Εἶναι τὰ τέκνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὰ ὁποῖα στρατεύονται διὰ νὰ ἀποσοβῆται πᾶσα ἐνδεχομένη κατὰ τῆς πατρίδος ἀπειλή.

Εἶναι οἱ σημερινοὶ νέοι τῆς Ἑλλάδος, ἀγρόται, ἐργάται, σπουδασταί. Ἡ ἄλκιμος, ἡ υπερήφανος, ἡ τετιμημένη ἑλληνικὴ νεολαία.

Δὲν πρέπει ν' ἀμφιβάλῃ κανεὶς, λοιπόν, ὅτι ἐὰν αἱ σάλπιγγες ἤχουν ἐκ νέου πολεμικὸν ἐγερτήριον, ἐὰν ἡ Πατρίς τὸ ἐξήτει, οἱ νέοι μας καὶ πάλιν θὰ ἐγίνοντο πολέμαρχοι.

Ἄς ἐλπίσωμεν νὰ μὴ ἔλθῃ ποτὲ τοιαύτη σκληρὰ στιγμή. Διότι, τὴν Εἰρήνην ἐπιθυμοῦμεν καὶ πράττομεν τὸ πᾶν διὰ τὴν διατήρησίν της.

Οἱ βλαστοὶ τοῦ ἔθνους δύνανται ἀπροσκόπτως, ἄνευ φόβου ἢ ἀπειλῆς, νὰ ἐπιδίδονται εἰς τὰ ἔργα τῶν διὰ τὴν περαιτέρω πρόοδον καὶ προκοπὴν τῶν ἰδίων καὶ τοῦ συνόλου.

Ἄλλ' ἔχουν —καὶ πρέπει νὰ ἔχουν— πάντοτε κλεισμένην εἰς τὴν ψυχὴν τῶν τὴν αἰωνίαν Ἑλλάδα.

Καὶ εἰς φωτεινὰς ἱστορικὰς ἐπετείους ὡς ἡ παρούσα γεύονται τὸ κρασί τοῦ '40, τοῦ '21 καὶ κάθε προγενεστέρου καὶ μεταγενεστέρου αὐτῶν σταθμοῦ τῆς Ἱστορίας μας, ἡ ὁποία εἶναι πλήρης ὑψηλῶν διδαγμάτων, καὶ φωτεινῶν παραδειγμάτων.

Ἄς εἴμεθα ἡσυχοὶ καὶ βέβαιοι ὅτι οὐδεὶς ἀληθὴς Ἕλλην θὰ δεχθῆ ποτὲ νὰ προδώσῃ τὴν Ἱστορίαν αὐτὴν, τὴν Ἑλλάδα, τὸν ἑαυτὸν του.